

Woordenlijst voor Duitse wijnbouwtermen

voor VNWP en BWB opgesteld door Jan Oude Voshaar

Bedoeld voor wijnbouwers die de Duitse literatuur en Vitipedia willen lezen, maar nog niet alle vaktermen kennen.

Onderdelen van de druif:

Rebe	druif (=druivenplant)
Traube	tros
Beere	bes
Rebsorte	druivenras
Unterlage	onderstam
Propf	ent
Edelreis	bovengrondse deel van druivenplant (boven ent)
Wurzel	wortel
Stamm	stam
Fruchtrute, Boge	vruchttak, boog
Trieb, Sommertrieb	scheut (=groene tak)
Zapf	stift, tak met één oog
Auge, Knospe	oog, knop
Knote, Nodie	knop (verdikt deel van scheut waaruit blad komt)
Internodie	deel van scheut tussen twee knopen
Rank	hechtrank
Blatt	blad
Geiztrieb	dief (groene zijscheut uit groene scheut)
Geschein	tros (vóór de bloei, dus met bloemknoppen)
Blüte	bloemknop
Samen, Kern	zaad, druivenpit
Stiel, Rappe	steel
Wasserschoss	waterscheut
Rinde, Borke	bast
Mark	merg

Ontwikkelingstadia van druif:

Wollestadium	knoppen zwellen en worden wollig
Austrieb	uitloop
Vorblüte	voorbloei, ontwikkeling van bloemknoppen
Blüte	bloei
Nachblüte, Fruchtansatz	vruchtzetting, vorming van kleine bessen
Erbsengrosse	bessen zo groot als erwten
Traubenschluss	bessen beginnen elkaar te raken (geldt niet voor nieuwe rassen met losse tros)
Reifebeginn, Weichwerden	begin van rijping, kleuromslag
Lesereife, Vollreife	volrijp (oogstbaar)
Überreife	overrijpheid (als ingedroogde rozijnen)
Lese, Ernte	oogst
Rebschnitt	wintersnoei

Verdeling en vermeerdering:

Züchtung, Kreuzungszüchtung	veredeling (=kruisen van druiven om nieuwe rassen te krijgen)
Klonenzüchtung	selectie van nieuwe klonen (mutanten) binnen een ras
Veredlung, Rebenvermehrung	vermeerderen (om nieuwe planten van hetzelfde ras te krijgen)
Rebschule	gaard met jonge druivenplanten (druivenkwekerij, vergelijk Baumschule)
Topfreen, Kartonnagereben	jonge druivenplanten in potje
Wurzelreben	jonge druivenplanten met kale wortels
Pfropfrebe	druivenplant geënt op onderstam (Propf =ent)

Bodem:

Bodenart	bodemsoort
Ton	klei, lutum
Schluff, Lehm	leem
Sand	zand
Kies	kiezel
Schiefer	leisteen
Keuper	Bodem uit Trias-tijdperk (dolosteen, klei en gips) komt voor in Duitsland
Verwitterung	verwering
Gare, Bodengare	kruimeligheid van bodem (met veel poriën voor beluchting en vast houden van water)
Verschlämmung	verslemping (=dichtslaan van de bodem)
Erosion	erosie (=wegspoelen van teeltaarde)
Düngung	bemesting
Nährstoff	voeding, meststof
Mangel	gebrek
Ertrag	opbrengst
Bodenprobe	bodemmonster
Bodenverdichtung	bodemverdichting
Bodenlockerung	losmaken van de bodem
Bodenpflege	bodembewerking
Bodenbegrünung	ondergroei
Auswaschung	uitspoeling (bijv. van voedingstoffen)

Aanleg van wijngaard :

Zeile, Reihe	rij
Spalier, Drahtrahm	ondersteuning van druivenrij via paal en draad
Umkehrerziehung	gordijnsnoei
Gasse, Gassenbreite	strook tussen rijen, afstand tussen rijen
Stockabstand	plantaafstand binnen rij
Standraum	standruimte (oppervlak per plant in m ²)
Stichel, Pfahl	paal
Rodung	rooien
Brache	braak

Werk in wijngaard:

Rebschnitt	wintersnoei
Biegen	buigen van vruchtakken
Laubarbeit	loofwandbeheer
Ausbrechen	uitbreken van overtollige scheuten
Heften	scheuten tussen dubbele draden zetten
Drahtausleger	draaduitzetter
Laubschnitt, Gipfeln	zomersnoei, toppen van scheuten
Blattdünnung, Teilentblätterung	bladdunning
Ausdunnen	uitdunnen (wegknippen) van trossen voor betere wijnkwaliteit
Lese	oogst

Machines voor wijngaard:

Schlepper	tractor
Mulcher	maaiër
Spritze, Sprühgerät	spuitapparaat
Planzenschutzmittel	gewasbeschermingsmiddel
Pflanzenstärkungsmittel	plantversterkingsmiddel
Düse	spuitkop
Düngerstreuer	meststrooier
Laubschneider	loofsnijder
Rebschere	snoeischaar
Traubenvollernter, Lesemachine	oogstmachine

Ziekten en plagen:

Pilz	schimmel
pilztolerant, pilzresistent, pilzwiderstandsfähig (Piwi)	tolerant resp. resistent tegen schimmels, vooral meeldauw
Hybride, Interspezifische Sorte	idem
Oidium, Echte Mehltau	kruising tussen Europese en andere (meest Amerikaanse) soorten
Peronospora, Falsche Mehltau	echte meeldauw
Schwarzfleckenkrankheit	valse meeldauw
Faule, Graufaule, Botrytis	zwartevlekkenziekte, phomopsis
Edelfaule	grijze vruchtrot, botrytis
verrieseln	edele rotting
Stiellähme	misbloei
Reblaus	lamsteligheid (dode stelen in tros)
Krauselmilbe	druifluis
Pockenmilbe	kroesmijt
Rote Spinne	bladgalmijt
Traubenwickler	rode spint
Heuwurm, Sauerwurm	druivenmot
Raupe	eerste en tweede larven-generaties van druivenmot
Schädling	rups
Nützing	schadelijk insect
Raubmilbe	nuttig insect (eet schadelijke insecten op)
Marienkäfer	roofmijt
Amsel	lieveheersbeestje
Stare	merel
	spreeuwen

Oogst en vinificatie (kelderwerk):

Ernte, Lese	oogst
Mostgewicht	suikergehalte van druivensap (meestal in °Oechsle)
Mostwaage	suikermeter (densiteitmeter) voor meten van suikergehalte in most
Keller	kelder
Kelter, Presse	wijnpers
abbeeren, entrappen	ontstelen
Maische	pulp (gekneusde druiven met schillen)
Most	most, druivensap
Gärung (alkoholische Gärung)	gisting (=omzetting van suiker in alcohol)
Hefe	gist
Kohlensäure	koolzuur
Apfelsäure	appelzuur (smaakt scherp)
Milchsäure	melkzuur (smaakt zachter)
Essigsäure	azijnzuur
Anreicherung	suikertoevoeging (om alcoholgehalte te verhogen)
Biologische Säureabbau (BSA)	appel-melkzuurgisting
Entsäuerung	ontzuring (bijv. door toevoeging van kalk)
Schwefel	sulfiet
Maischegärung	pulpgisting, traditionele kleurextractie van schillen (tegelijk met gisting gedurende meerdere dagen)
Maischeerhitzung	snelle kleurextractie van schillen door verhitting (½ tot 2 uur op ca 80°C)
Bütte	bak voor pulp (bijv. tijdens transport en kleurextractie)
Behälter	tank, vat
Edelstahltank	roestvrijstalen tank
Barrique, kleines Holzfass	barrique, houten vat van 225 liter
Stückfass	groot houten vat van 1200 liter
Immervollbehälter, Schwimmdeckeltank	vat met drijvend deksel (zodat er geen lucht boven de wijn staat)
Weisswein	witte wijn
Weissherbst	bleke rosé

Rotwein	rode wijn
Sekt	mousserende wijn
Trester	schillen (en evt. stelen)
Mostvorklärung	sap helder maken (voordat gisting begint)
Schönung, Klärung	wijn helder maken
Restsüsse	restsuiker, suiker dat overblijft na de vergisting
Süssreserve	druivensap, most dat apart bewaard wordt om uitgegiste wijn aan te zoeten
Trub	troebel
Abstich	wijn van droesem oversteken naar schoon vat
Weinstein	neergeslagen wijnsteen
Ausbau	rijping van wijn in vat
Abfüllung	bottelen
Korke	kurk
Kapsel	capsule
Lagerung	rijping van wijn in de fles

Terminologie bij het wijnproeven:

trocken	droog
halbtrocken	halfdroog, halfzoet
lieblich, süß	zoet
edelsüß	zeer zoete wijn van druiven aangetast door edele rotting (dessertwijn)
Nase	geur (primaire geur via de neus)
Aroma	geuren die men via mond achterlangs waarneemt (retronasale geurwaarneming)
Abgang	afdronk, nasmaak die blijft hangen na doorslikken of uitspugen van de wijn
dünn	dunne, waterige wijn (geen afdronk)
vollmündig, mit viel Körper, extraktreich, wuchtig	stevige wijn, met veel extract (of als je het modern wilt zeggen: ein Maul voll Wein, een bek vol wijn)
früchtig	fruitig
spritzig	Prikkelend, koolzuurhoudend
tanninreich	met veel tannine
mit Holznote	met houtsmak (vanille-achtige geur en/of smaak door rijping op eikenvat of via eikenchips)
würzig	kruidig (bijv. Traminer)
harmonisch	alle componenten zijn in evenwicht (dus niet te veel zuur, zoet, alcohol, hout, etc.)
Böckser	geur van rotte eieren, prei (soms ook andere mufte geuren)
Essigstich	azijnsteek
Milchsäurestich	bittere geur en smaak door verkeerde melkzuurbacteriën
Untypische Alterungsnote (UTA)	vlakke smaak door stikstoftekort (vaak door onrijpe druiven en te hoge opbrengst)
Firne	positief gewaardeerde verouderingsgeur die pas na jaren optreedt (bijv. petrol in Rieslingwijn)
Kork(-ton)	kurksmaak (muf)
Flaschenkrankheit	flessenziekte, tijdelijk vlakkere smaak in eerste 3 à 4 weken na botteling

Aanvullingen:

Essigfliege	fruitvlieg
Kirschessigfliege	Suzuki-fruitvlieg
UTA= Untypische Alterungsnote	vreemde smaak die zich na een half jaar in de fles ontwikkelt veroorzaakt door halfrijpe druiven (bijv. door te hoge opbrengst)